

Քաղցը և ճարպակալումը. անառողջ սնուցման երկու բևեռներում

Աշխարհում այսօր 200 միլիոնով ավելի պակաս մարդ են քաղցած, քան 20 տարի առաջ...

Հայաստանը քաղցի դեմ պայքարում

Ըստ «Աշխարհում պարենի վտանգավորության վիճակը» 2014-ի սեպտեմբերին հրապարակված ՄԱԿ-ի զեկոյցի՝ Հայաստանն այն 10 երկրների թվում է...

«Զրոյական քաղց» ծրագիր

2012-ի հունիսին Ռիո+20 կայուն զարգացման համաժողովում ՄԱԿ-ի Գլխավոր քարտուղարի հռչակած «Զրոյական քաղց» ծրագիրը նախատեսում է 5 ուղղություն՝ պարենի 100%-անոց մատչելիություն, մինչև 2 տարեկան երեխաների մոտ թերաճության բացակայություն...

Կայուն զարգացման նպատակները մինչև 2030 թ.

ՄԱԿ-ի Գլխավոր ասամբլեայի բաց աշխատանքային խումբը անցյալ տարվա հունիսին ներկայացրել է մի շարք գաղափարներ և առաջարկություններ մինչև 2030 թ. կայուն զարգացման ասպարեզում՝ ձևակերպելով 17 նպատակներ...

Աշխարհը և քաղաքականությունը

Ի՞նչ գիտենք մենք սննդի անվտանգության մասին

2015 ÷ »i նի՝ Յ ն

ՉՅի x Յ ն ՆՅ ի »Յ Յ ի

www.WomenNet.am

Ազատելի կանանց կոոպերատիվի քերթախավաքը

ՉԵՅ նՆՅ Յ էՅ Կո Եաի Շ

Կանայք կերակրում են մոլորակը

ՄԱԿ-ը փաստում է, որ կանայք առանցքային դեր են խաղում պարենային անվտանգության և կենցաղային բարեկեցությունն ապահովելու հարցում: Զարգացող երկրներում տնտեսապես ակտիվ կանանց 79%-ը զբաղված է գյուղատնտեսությամբ՝ սննդամթերք արտադրելով: Կանայք կազմում են գյուղատնտեսությունում աշխատուժի 43%-ը: Այդուհանդերձ, թերսնունդ պայմաններում ապրող մարդկանց 60%-ը կանայք և աղջիկներ են: Մինչդեռ կին ֆերմերներին ավելի շատ ռեսուրսներ տրամադրելով՝ հնարավոր է աշխարհում 100-150 միլիոնով կրճատել քաղցած մարդկանց թիվը:

Այսօր միջազգային բոլոր փաստաթղթերում աղքատության և սովի հաղթահարումը դիտարկվում է կանանց իրավունքների և հնարավորությունների ընդլայնման համատեքստում: ՄԱԿ-ի Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպությունը (ՊԳԿ), որդեգրելով «Կանայք սննդի անվտանգության բանալին են» մոտեցումը, զարգացման և պարենի անվտանգության խնդիր է համարում գյուղատնտեսության մեջ գենդերային անհավասարության վերացումը: Այդ նույն սկզբունքով է

առաջնորդվում նաև արդեն 20 տարի Հայաստանում գործող Օքսֆամ միջազգային կազմակերպությունը, որի առաքելությունն է պայքար աղքատության և անարդարության դեմ: Կազմակերպության 2011-ից սկիզբ առած GROW քարոզարշավն իր «Աշխարհն առանց սովի» կարգախոսով համահունչ է ՊԳԿ-ի հիմնական տեսլականին՝ սովից և թերսնունդից ապահովագրված աշխարհի մասին: «Օքսֆամ Հայաստանը» ընդգծված ձևով ներառում է գենդերային բաղադրիչը իր բոլոր ծրագրերում՝ առաջնորդվելով

«Կանայք մեր ծրագրերի սիրտն ու հոգին են» կարգախոսով:

Այս կարգախոսը համադրելի է նաև 2014-ից մեկնարկած «Հարավային Կովկասում ազգային ռազմավարությունների ու փոքր ձեռնարկատերերի միջոցով պարենի անվտանգության բարելավման» Օքսֆամի քառամյա ծրագրի նպատակներին: Ծրագիրը կնպաստի Հայաստանում պարենային անվտանգության բարելավմանը, կխթանի սննդի տեղական արտադրությունն ու սպառումը՝ ներգրավելով նաև կանանց ներուժը: Բարձրածայնելով ավելի քան 50.000 մանր ֆերմերների կարիքներն ու խնդիրները՝ այն կաջակցի Հայաստանում պարենային անվտանգության համակարգի կայացմանը: Ծրագիրը ֆինանսավորվում է ԵՄ-ի ու Օքսֆամի կողմից, կտևի մինչև 2017 թ.:

ՏՂ ԱճՕՍԱՅ՝ նս Յ նի՝ Յ 1 նաՕ Ի ՇՅ Ն՝ նա՛Ե-2015!

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունը, Օքսֆամը և Գյուղատնտեսական դաշինքը հրավիրում են ձեռնարկային տոնակա կանանց միջազգային օրը և մասնակցելու «Գյուղմթերքի կին հերոս-2015» ազգային մրցանակաբաշխությանը, որը տեղի կունենա մարտի 6-ին, ժամը 12.00-ին, «Արմենիա Մարիոթ» հյուրանոցի Արարատ դահլիճում:

Այս տարի «Գյուղմթերք արտադրող կին հերոս-2015» մրցանակաբաշխությունն անցկացվում է հինգերորդ անգամ: Նպատակն է խրախուսել ՀՀ-ում գյուղատնտեսության և ֆերմերային տնտեսության ոլորտներում գործունեություն ծավալող և հաջողության հասած կանանց, ովքեր իրենց գործունեությամբ նպաստել են համայնքների կայուն զարգացմանը, պարենային անվտանգությանը և սնուցման բարելավմանը՝ դրական փոփոխություններ առաջացնելով իրենց շրջապատում: Միջոցառումը կուղեկցվի գյուղատնտեսության ոլորտի հերոս կանանց կողմից արտադրվող գյուղմթերքների ցուցահանդես-վաճառքով և համատեքստով:

Այս տարվա մրցանակաբաշխության հիմնական թեման է կանանց դերը պարենի անվտանգության հարցում: Մենք գրուցեցինք դրա շուրջ «Գյուղմթերք արտադրող կին հերոս-2015»-ին առաջադրված թեմաներից մի քանիսի հետ:

«Չ» են ուզում չափազանցնեն, բայց այդպիսի մարդ չկա, որ մեկ անգամ համտեսած չլինի իմ պատրաստած ջրերից, պանուց ու սուջուխից, որ երկրորդ անգամ ցանկություն չհայտնի կրկին համտեսելու ու զնելու»,- պատմում է Արագածոտնի մարզի Աղծք գյուղից Գայանե Նազարյանը ու հավելում, որ հենց դա դարձավ պատճառ, որ նա ավելի քան 20 տարի առաջ որոշեց զբաղվել այս գործով: «Անուսիմս սկզբում դեմ էր, ասում էր՝ ռիսկի ենք դիմում, ո՞վ է չիր առնելու, մարդիկ հիմա չեն կարողում

նում հաց անգամ առնել, փող կտա՞ն չիր կաննեն: Ասում էի՝ չէ՛, սա կոնֆետի պես բան է, չառնեն-չառնեն, զոնեն նոր տարվա համար կառնեն, հյուր ունենան՝ կառնեն... Մի խոսքով, կովով-դավով համոզեցի, հետո արդեն ամուսինս ինձանից շատ էր շահագրգռված ու ոգևորված: Հիմա ընտանիքի անդամներով՝ հարս, տղա, աղջիկ, սկեսուր, բոլորով միասին այս գործն ենք անում: Իմ շրջապատի մարդկանց էլ են խորհուրդ տալիս, ասում են՝ ավելի լավ է քո տան մեջ, քո դասն առաջ աշխատես, չարչարվես, քան գնաս դուրս, Ռուսաստան աշխատես ու երբեմն էլ առանց գումարի վերադառնաս»,- պատմում է մեր գրուցակիցը: Տիկին Գայանեի հետ գրուցելով անցնում ենք փոքրիկ չքանոցի բոլոր անկյուններով, ուր միախառնված էր մաքրության ու չրերի անուշ բույրը: Այս դեպքում

հիշում են ժողովրդական ասացվածքը, թե «անկյունում յուղ թափես՝ կհավաքես»: «Մեզ մոտ ամեն ինչ բնական եղանակով է կատարվում՝ մրգերի պատրաստման եղանակից սկսած մինչև վերջին գործողությունը: Չենք չորացնում ջերմոցային կամ էլեկտրական սարքերի միջոցով, այլ արտով ու քամով»,- ասում է տիկին Գայանեն, ում արտադրանքը ներկայացվել է ցուցահանդեսներում, հասել անգամ մինչև Մոսկվա ու ԱՄՆ:

Շարունակությունը՝ 2-րդ էջում

ՕՅ ԸԿ ԻՅ ԿՅ ԵՅ

Ի՞նչ գիտենք մենք սննդի անվտանգության մասին

Պարզելու համար, թե մեր քաղաքացիներն ինչ գիտեն և ինչ պատկերացումներ ունեն սննդի անվտանգության մասին...

«Ի՞նչ համար սննդի անվտանգությունն առաջին հերթին փողոցային առևտրից չօգտվելն է...»

ապա արտաքինից կարող է թվալ, թե ամեն ինչ շատ մաքուր է և կոկիկ փաթեթավորված...

Չարցվածներից շատերն ընդգծում էին սննդում քիմիական տարրերի բացակայությունը...

Մեր հասարակությունում սննդի անվտանգության վերաբերյալ պատկերացումները խիստ սահմանափակ են...

ՕճՅՅՅ . յ՛ Շ ԻՅ ռԻՇՅ

«Ընթացիկների առողջ սննդակարգը կանանց ձեռքբերում է»

«Անգամ կենցաղային մակարդակում ընտանիքի սննդի կազմակերպման ծանր գործը կանանց ունեցնում է դրված, հետևաբար իրենց ընտանիքներն առողջ սննդով ապահովելու և ճիշտ սննդակարգ ընտրելու պատասխանատվությունն էլ կհին և կուրս»...

Ուզանա Ղազարյանը ուղիղ կապ է տեսնում սննդի որակի և երկրի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի ու արդատության ցուցանիշի միջև...

օգտագործում կամ ձմռան համար սնունդը պահեստավորում են, թեպետ գյուղացիներն էլ կան...

Նրա կարծիքով՝ առողջ սնունդն ու սննդի անվտանգությունն ինքնին այսօր Հայաստանում լուրջ ուսումնասիրության կարիք ունի...

տուններով և այլն»,- նշում է նա: Ղազարյանը դրական է համարում հատկապես երիտասարդության շրջանում սննդի պիտանիության ժամկետն ստուգելու բժախնդրությունը...

Ի դեպ, Ռուզաննա Ղազարյանը «Կայոց ծորի պլանդակային խոհանոց» գրքի հեղինակն է: Տեղական բաղադրատոմսերն ուսումնասիրելիս պարզել է, որ ընտանիքի սնունդը կազմակերպելու հայ կանանց մշակույթը ավանդաբար է փոխանցվում...

Մասնագետի դիտարկմամբ՝ կնոջ կրթական բարձր ցեղը ամվտանգ սննդի ապահովման տեսանկյունից կարևոր է այն առումով, որ կանայք իրենց գիտելիքները զարգացնելով, հնարավորություն ունեն լրացուցիչ եկամուտ վաստակել և բարելավել ընտանիքի կենցաղն ու կենսապահովումը...

ՉՕճՅՅ Ի ԳՅՅՅՅ ԿՅ ԵՅ

«Հացը ստեղծում ենք՝ դարձնելով դարձիկները»

Աստղիկ Հակոբյանը և Սուսաննա Սաղոյանը Ազատելի համայնքում «Օբսֆամ-Հայաստանի» և «Բիտևի»-ի աջակցությամբ ստեղծած օրենսդրական տնտեսության ակտիվ անդամներից են:

Ինչ երեխաների համար ամենօրյա ճաշն ապահովելու խնդիրն իրական գլխացավանք է դարձել տիկին Սուսաննայի համար:

ընտանիքի միակ եկամուտն ամուսնու աշխատած 80 հազար դրամն է ու իր և հիվանդ երեխայի թոշակը՝ միասին մոտ 40 հազար է կազմում:

Մյուս տղաս էլ եր թոշակ ստանում, արդեն մի տարի է՝ չեն տալիս, ասում են՝ պետք է ամիսը էպիլեպսիայի չորս դեպք գրանցվի իր մոտ, որ նորից հաշվառեն նպաստի համար, ում բողոքեմ չգիտեմ,- սրտնեղում է տիկին Սուսաննան և ցույց է տալիս վառարանի կողքին մահակակալի վրա տաք ծածկոցով փաթաթված տղային, ով արդեն երկրորդ օրն է՝ դպրոց չի հաճախում:

Երկուսն էլ լավ են սովորում, բայց տղաս դիմադրողականություն չունի, թեթև քամի՝ հիվանդանում է, մեկ օր դպրոց է գնում, հենա, արդեն հազում ա... - որդուն նայելով ասում է տիկին Սուսաննան: - Ինչ ասեմ, զոհե յույ տանելիք է չկա, մատառողջ եմ, զոհե այն միմիմալը կարողանամ պահանջել, մի քիչ էլ իրենց ուզածն առնեմ: Տիկին Սուսաննայի համար օրը սկսվում ու

ավարտվում է ամենօրյա անլուծելի դարձած խնդիրներով՝ դեղորայք, բուժման անհրաժեշտություն երևանում, հագուստ, սնունդ...

46-ամյա տիկին Աստղիկը մոյսպես բազմազան մայր է, երեխաներ է մեծացնում: Նրանցից երեքն արդեն չափահաս են ու փորձում են մոր հոգսը թեթևացնել, սակայն գյուղում անգամ հասակավորյա հացը հաճախ մեծագույն խնդիր է դառնում ընտանիքի համար:

Այլուր, պետև, մակարոն... Ես ամեր սնունդը: Հա, ես ամ մայրը, ես ամ մասնուն, փորձում լուծել հացի խնդիրը: Ամեն ինչը թանկ, թանկանում էլ ամ օրի, արի ու հասցրու...

Ընտանիքի վիճակը էլ ավելի է վատացել, երբ տիկին Աստղիկի ամուսնու մոտ բաղձնեղ է հայտնաբերվել: Բուժման համար անհրաժեշտ գումար չունի ընտանիքը:

Ասել են՝ դրսում կարող են վիրահատել, կլավանա, բայց, դե, հնար չկա, ինչ անենք, թողնելու էլ չի, օգնություն ամ պետք: Ես մեր դռան կողքի հողակտորն ամ, ուրիշ ո՛չ այգիներ ունենք, ո՛չ էլ կողմնակի եկամուտ: Թոշակն ամիսը 40 հազար գումար է կազմում: Մի կերպ ծերը ծերին ենք հասցնում ու էլի պարտքով,- սրտնեղում է տիկին Աստղիկը:

ՎճՅՅՅՅ ԿՅ ԵՅ

Մեկ տարում հացանքերի գինը աճել է 10,4%-ով, ձվինը՝ 6,2%-ով

ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության հրապարակած տվյալների համաձայն՝ հացանքերի ապրանքախմբում 2015 թ. հունվարին, 2014 թ. հունվարի համեմատությամբ, արժանագրվել է 10,4% աճ: Նշենք, որ բնակչության մասնաբաժինը, որոնց սննդակարգի 70%-ից ավելին բաժին է ընկնում հացանքերին և կարտոֆիլին, 20 տոկոս է:

Ըստ ԱՎԾ-ի՝ վերջինս հիմնականում պայմանավորվել է բարձր տեսակի հացի՝ 4,5%, սպագետտիի՝ 4,8%, մանկական շիլայի՝ 6,0%, հնդկացորենի՝ 6,6%, ոսպի՝ 6,7%, սիսեռի՝ 6,9%, մակարոնեղենի՝ 10,0%, բլրուրի 14,0% գնաճով:

Մեկ տարվա կտրվածքով ձվի համրապետական միջին գինը աճել է 6,2%-ով: Ինչ վերաբերում է շաքարավազին, ապա միջին գինը աճել է 10,8%-ով:

Դեկտեմբերի համեմատությամբ մասնաբաժնի գինը հունվարին բարձրացել է 5,9 տոկոսով, իսկ կաթնամթերքը՝ 13,2%-ով: Նույն ժամանակահատվածում բանջարեղենն ու կարտոֆիլը թանկացել են 14 տոկոսով, միրգը՝ 8,4 տոկոսով:

Հայաստանի բնակչության 60 տոկոսը ստանում է օրական 2100 կկալ-ից ցածր սնունդ

Չնայած Հայաստանում աղքատ է բնակչության 32 տոկոսը, սակայն 60 տոկոսը սպառում է 2100 կկալ-ից ցածր սննդամթերք, այսինքն՝ թերսնվում է: Թերսնվող բնակչության մասնաբաժնում հատկապես բարձր է երեքից ավելի երեխաներ ունեցող ընտանիքների թիվը:

Մեր երկրում մեկ շնչի հաշվով նվազագույն պարենային զանրությունը արժեքը 32 հազար 727,5 դրամ է՝ ամսական կտրվածքով: Նշենք, որ նվազագույն պարենային զանրությունը ներկայացնում է 11 տեսակ սննդամթերքի նվազագույն չափաբաժինը, որն անհրաժեշտ է չափահաս մարդու օրականից: Պարենային զանրության էներգետիկ արժեքը օրական կտրվածքով կազմում է 2412,1 կկալ:

2013 թ. աղքատության վերին գիծը կազմել է 39 հազար 193 դրամ, իսկ ստորին գիծը՝ 32 հազար 318 դրամ: Ամսական այս գումարից ավելի քիչ եկամուտ ունեցողները համարվում են «շատ աղքատ»: Այդպիսիք, ըստ ԱՎԾ-ի, կազմում են բնակչության 13,3%-ը:

Բնակչության 2,7%-ը համարվում է ծայրահեղ աղքատ, քանի որ նրանց ամսական եկամուտն ավելի քիչ է, քան պարենային աղքատության գիծը, որը 2013 թ. կազմել է 22 հազար 993 դրամ: Այս դեպքում մարդիկ համարվում են «թերսնվող»՝ կիսաաղքատ:

Պարենային զանրության հիման վրա հաշվարկվում է նաև սպառողական զանրությունը, որը սննդամթերքից բացի ներառում է անհրաժեշտ նվազագույն այլ ծախսերը (հագուստ, կոնդենսված կարմիր և այլն): Սննդամթերքի մասնաբաժինը կազմում է «զանրություն» արժեքի 56,5%-ը, իսկ ոչ մթերային ապրանքներն ու ծառայությունները՝ 43,5%: Նվազագույն սպառողական զանրության արժեքը ամսական կտրվածքով կազմել է 57 հազար 927,6 դրամ: Նվազագույն ամսական աշխատավարձը Հայաստանում 50 հազար է:

